

Gemeente Rotterdam
College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: db@bsd.rotterdam.nl
Fax: 010 - 267 3560
Inlichtingen: R.J.M. Determeijer
Telefoon: 010 - 489 5599

BurgerPanelRotterdam
Postbus 3226
3003 AE ROTTERDAM

Uw brief van: --
Uw kenmerk: --
Ons kenmerk: 11/1163 / --
Aantal bijlagen:
Betreft: reactie BurgerPanelRotterdam op
architectuurnota

Datum: B&W 22 maart 2011

24 MRT 2011

Geachte leden van het BurgerPanelRotterdam,

Allereerst onze welgemeende excuses voor het feit dat u reeds, door een administratieve onvolkomenheid, een reactie op uw aanbevelingen hebt ontvangen via de dS+V. Wij verzoeken u dan ook om die brief als niet geschreven te beschouwen. Inmiddels hebben wij actie ondernomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Als reactie op de aanbevelingen vanuit het BurgerPanelRotterdam willen wij onze waardering uitspreken voor de grondige wijze, waarop het BurgerPanelRotterdam de vraag van de gemeente om de Architectuurnota bij burgers te toetsen, heeft vormgegeven.

Hierbij treft u de reactie per aanbeveling aan, waarbij de reactie beperkt is tot die zaken die betrekking hebben op de Architectuurnota. De Architectuurnota staat niet op zichzelf, maar vormt een onlosmakelijk geheel met de gemeentelijke vastgestelde kaders op het gebied van Stadsontwikkeling. De Stadsvisie en een belangrijke uitwerking hiervan, het Binnenstadsplan 2008-2020, vormen hiervoor de basis. De genoemde vastgestelde visies zijn op interactieve wijze met burgers en belangrijke stakeholders tot stand gekomen.

1. Het BurgerPanelRotterdam kan positief adviseren over de algemene strekking van de Architectuurnota. In het bijzonder met betrekking tot het aandeel van de burger bij de totstandkoming van goede architectuur is het panel op grond van een eigen oordeel en de resultaten van de enquête van mening dat de gemeente aan de slag kan gaan met het sleutelbegrip 'communicatief ontwerpen' uit de Architectuurnota.

Wij zijn verheugd te vernemen dat het oordeel van het burgerpanel en de enquête, gehouden onder burgers, het gestelde in de nota onderschrijven. Wij zijn ons ervan bewust dat wij er, alleen met de nota als document nog niet zijn. De inhoud kan pas in de dagelijkse praktijk zijn positie krijgen als er een proces op volgt dat samen met belanghebbenden wordt vormgegeven. In gezamenlijkheid wordt daartoe gewerkt aan een uitvoeringsprogramma.

2. Het betrekken van de gemiddelde burger bij een debat over architectuur in het algemeen heeft, door zijn hoge abstractieniveau, naar het inzicht van het panel een geringe kans van slagen. Die kans wordt groter naarmate het onderwerp van het debat concreter is, d.w.z ontwerpen en plannen betreft die voor uitvoering in aanmerking komen.

Wij zijn ons ervan bewust dat de kennis van de gemiddelde burger niet altijd toereikend is om deel te nemen aan een debat over architectuur in het algemeen. Bij het communicatief ontwerpen gaat het daarom ook altijd om concrete projecten.

3. Uitgangspunt dient te zijn dat burgerbetrokkenheid mogelijk is bij alle daarvoor in aanmerking komende bouwplanlocaties. Zie ook aanbevelingen 4 en 13. Leg het uit wanneer communicatief ontwerpen niet tot de mogelijkheden behoort.

Participatie van burgers bij bouwplannen is in de Rotterdamse participatieaanpak geregeld. Communicatief ontwerpen is een bijzondere vorm van burgerparticipatie die alleen voor bepaalde projecten zinvol is. Overheidsprojecten komen vaker in aanmerking voor trajecten met communicatief ontwerpen dan door private partijen ontwikkelende projecten. Tevens is de betrokkenheid van burgers bij publieke gebouwen vaak hoger dan bij particuliere projecten. Bij de nieuwbouw van een school, een bibliotheek of een stadskantoor kan en wil de burger graag betrokken worden.

4. Het aanbod van bij de gemeente ingediende plannen is zo groot dat voor het realiseren van burgerbetrokkenheid een schifting noodzakelijk is. Beperk de burgerbetrokkenheid daarom tot spraakmakende plannen of plannen voor spraakmakende locaties. Bezie of het criterium "plannen van stedelijk belang", dat ook wordt gehanteerd bij het toekennen van de beslissingsbevoegdheid over projectbestemmingsplannen aan centraal of decentraal gemeentebestuur, hierbij bruikbaar is.

Om erachter te komen bij welke projecten het zinvol is communicatief ontwerpen in te zetten, zullen er eerst een paar pilotprojecten draaien om het een en ander nader te beschouwen. Daarna kunnen wij op basis van de gemaakte ervaringen hier antwoord op geven.

5. Maak duidelijk dat de inschakeling van de burger bij het beoordelen van een ontwerp voor een gebouw los staat van eventuele bezwaar- of inspraakprocedures op grond van de bouwregelgeving. Maak ook duidelijk dat de betrokkenheid van de burger bij het ontwerpproces niet beslissend van aard is. De indiener van het bouwplan heeft immers niet de wettelijke verplichting zich eraan te storen, zoals hij die wel heeft ten aanzien van een oordeel van de Commissie voor Welstand en Monumenten.

Inderdaad is een opdrachtgever niet wettelijk verplicht om adviezen van burgers over te nemen. Bij aanvang van het proces dienen er afspraken gemaakt te worden hoe met de betrokkenheid van de burger wordt omgegaan. Deze werkwijze is in de Rotterdamse participatieaanpak vastgelegd.

6. Breng de uitkomst van de burgerbetrokkenheid bij het ontwerpen van een gebouw onder de aandacht, niet alleen van de beslissende instantie (B&W of het deelgemeentebestuur) maar ook, daaraan voorafgaand, van de Commissie voor Welstand en Monumenten.

In de Commissie Welstand en Monumenten zit een burgerlid. Ons voorstel zou zijn om een relatie te leggen tussen dit lid en het BurgerPanel.

7. Beperk de burgerbetrokkenheid bij gebouwen, die niet openbaar toegankelijk zijn, tot de van de openbare weg af zichtbare buitenkant. Laat bij openbaar toegankelijke gebouwen de burgerbetrokkenheid ook op het ontwerp van de binnenkant van toepassing zijn.

Het is heel kansrijk om al aan het begin van projecten, in de zogenaamde PVE-fase burgers te laten meepraten over verschillende aspecten van architectuur. Hierbij gaat het niet om de verschijningsvorm van het gebouw (de buitenkant) maar hoe het gebouw in sfeer en gebruik kan bijdragen aan zijn omgeving. Om erachter te komen wat de gewenste uitstraling van een gebouw is, kunnen bijvoorbeeld excursies naar projecten worden georganiseerd, of tijdens een workshop overzichten van referentieprojecten worden vervaardigd. Ook kunnen bewoners al aan het begin input leveren voor gewenste aanvullingen op het programma, of

de gebruiksvriendelijkheid. Tijdens de planontwikkeling kunnen dan door middel van informatieavonden of klankbordgroepen geïnteresseerde bewoners reageren op de plannen.

8. De burger is in het nadeel ten opzichte van overige betrokkenen bij het ontwerpproces door een gebrek aan kennis en doordat men niet de taal spreekt van de architect. Doe een handreiking en vraag een oordeel aan de hand van een vragenlijst, die ingaat op de te onderscheiden aspecten van het ontwerp. Daarnaast is te bezien of het mogelijk is om een korte lekenversie van de Koepelnota Welstand op te stellen.

Hierbij valt op te merken dat het juist om de waarneming en beoordeling van architectuur door de gebruiker, de leek, gaat. De burger kan ook zonder specialistische opleiding advies geven over een voldoende levendige uitstraling van een gebouw richting de straat of over de gebruiksvriendelijkheid van een gebouw. Een korte lekenversie van de Koepelnota Welstand lijkt ons daarom niet gepast. Het is de taak van de architect en de medewerkers van de gemeente om het project zodanig uit te leggen dat er geen architectuurstudie voor nodig is om te begrijpen waarover het gaat. De beoordeling of de architectuur past in zijn omgeving willen wij graag overlaten aan de onafhankelijke welstandscommissie, hetgeen wettelijk ook zo geregeld is.

9. Gebruik een vaste website op internet als belangrijkste mogelijkheid om de burger te informeren over en te betrekken bij bouwplannen. Attendeer op de betreffende website via de huis-aan-huisbladen.

Uw aanbeveling dat de informatie over bouwprojecten beter kan, delen wij. Het creëren van een gemeentelijke website met duidelijke informatie over bouwprojecten waarbij bewoners betrokken worden, is een goed idee. De website moet geen op zichzelf staand middel zijn, maar onderdeel zijn van de afspraken die gemaakt worden volgens het Stadsprotocol. De komende tijd wordt de haalbaarheid hiervan verder onderzocht.

10. Bied de geïnteresseerde burgers, zeker als de reacties op de website daar aanleiding toe geven, ook de mogelijkheid tot een gesprek.

De mogelijkheid voor een gesprek met de betreffende projectleider of stedenbouwkundige van de gemeente bestaat altijd.

11. Beantwoord de vraag: hoe bepalend is de introductie van het concept van het communicatief ontwerpen voor de in de Stadsvisie (en de onlangs verschenen Hoogbouwnota) noodzakelijk geachte geïntensiverde woonfunctie in de vorm van hoogbouw in het centrum?

In vergelijking tot de andere grote steden in Nederland wonen er relatief weinig mensen in de binnenstad van Rotterdam. Hierdoor ontbreekt de kritische massa om het centrum overdag maar ook 's nachts levendig te houden. Meer bewoners in de binnenstad betekent ook meer gezellige restaurants, musea, bioscopen en theaters, maar ook meer mensen op straat. Een in Rotterdam gehanteerde wijze van verdichten is onder anderen hoogbouw. De Hoogbouwvisie stelt daarom regels op, om hoogbouw in Rotterdam op een kwalitatief hoogwaardige manier, met aandacht voor schaduw en windhinder verder te ontwikkelen. Er wordt ook meer aandacht besteed aan de begane grond (plinten) zodat het straatniveau levendiger en aangenamer wordt. De inbreng van de burger kan een waardevolle bijdrage zijn om torens op een prettige manier te laten "aarden" in de stad.

12. Verricht nader onderzoek naar de beleving van de burgers van de architectuur en de buitenruimte in relatie tot het straatleven. Het onderzoek van het panel heeft daar geen vinger achter kunnen krijgen. Communicatief ontwerpen zou ook betrekking moeten hebben op de relatie tussen architectuur, buitenruimte en straatleven.

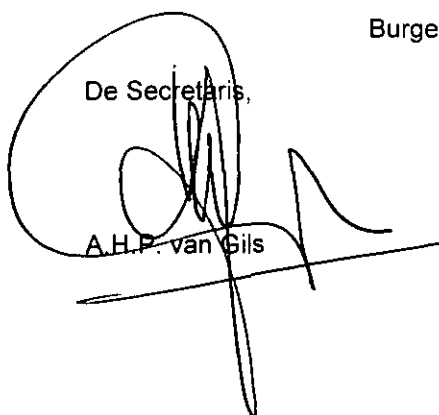
Bij communicatief ontwerpen gaat het er juist ook om, om als inwoner van de stad mee te praten over de relatie van het gebouw in zijn omgeving. Dit staat ook zo verwoord in de Architectuurnota.

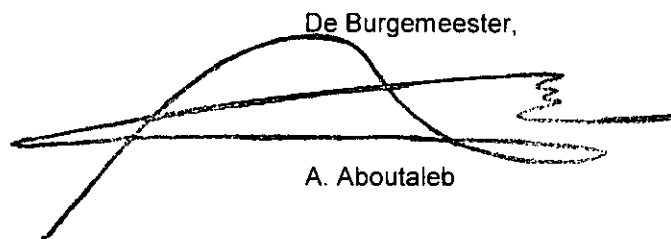
13. Doe eerst een experiment met een beperkt aantal projecten (in zowel de categorieën lokaal als stadsbreed) met het communicatief ontwerpen. Als het niet levensvatbaar blijkt is er weinig verloren. Mocht het echt gaan lopen, dan kan er nog altijd hoger ingezet worden.

Communicatief ontwerpen is een containerbegrip dat heel verschillend kan worden ingevuld. Bij gebiedsontwikkelingstrajecten kunnen gemeenten en corporaties putten uit een lange traditie van participatie. Als het puur om architectuur gaat zijn er nog weinig voorbeelden over hoe burgers kunnen worden betrokken. Daarom wordt er nog steeds onderzoek gedaan naar de juiste manier om burgers invloed te laten uitoefenen op architectuur, o.a. op basis van best practices. Hierbij hoort ook een goede evaluatie (om van de ervaringen te kunnen profiteren). Het is de bedoeling om door middel van een aantal pilotprojecten het thema communicatief ontwerpen samen met burgers verder uit te diepen. Het BurgerPanel is uitgenodigd om hier een adviserende rol in te spelen.

14. Stel een vrij toegankelijke werkgroep samen van architecten en burgers die zich buigt over alle aspecten van architectuur. Belangrijk aandachtspunt daarbij: hoe is de noodzaak van meer hoogbouw en verdichting in de stad te verenigen met de behoefte aan meer 'groen' van de burgers? Communiceer over de in Rotterdam nog onbekende mogelijkheden van hoogbouw zoals piramidale of heuvelachtige hoogbouw met echte daktuinen? Verricht onderzoek hoe steden dat elders in de wereld aanpakken. Verleid de burger.

De bovengenoemde aspecten kunnen bij een concreet project in het kader van communicatief ontwerpen worden ingebracht.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,
De Secretaris,

A.H.P. van Gils

De Burgemeester,

A. Aboutaleb